

Aleksandra Kuczyńska-Zonik

Kaja Kallas szefową dyplomacji UE

Kaja Kallas, dotychczasowa premier Estonii ([„Komentarze” IEŚ nr 801](#)), wkrótce zastąpi Josepa Borrella na stanowisku wysokiego przedstawiciela UE ds. zagranicznych i polityki bezpieczeństwa. 15 lipca br. Kallas złożyła rezygnację z urzędu na ręce prezydenta Estonii Alara Karisa. Pozostanie jednak na stanowisku premiera do czasu zaprzysiężenia nowego rządu, co prawdopodobnie nastąpi na początku sierpnia. Prezydent powierzył misję utworzenia gabinetu obecnemu ministrowi klimatu Estonii Kristenowi Michalowi.

Komentarz

1. Decyzja o nominacji Kai Kallas na urząd wysokiej przedstawicielki UE ds. zagranicznych i polityki bezpieczeństwa jest niewątpliwie sukcesem samej Kallas i wyrazem zaufania do jej gabinetu i dotychczasowej aktywności. Ponadto świadczy o wysokiej pozycji międzynarodowej Estonii oraz akceptacji jej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa wśród unijnych decydentów. Po objęciu nowego stanowiska przez Kallas, Estonia zyska większe możliwości udziału w globalnej dyskusji na temat bezpieczeństwa i obrony oraz wyrażania własnych interesów na forum międzynarodowym. Można przewidywać, że w unijnej dyplomacji Kallas zachowa stanowcze stanowisko wobec Rosji, kierując się europejskimi wartościami demokracji, integralności terytorialnej i suwerenności państw. Jednocześnie, ze względu na zróżnicowane interesy państw członkowskich UE i konieczność budowania konsensusu w realizacji unijnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, retoryka Kallas może ulec zmianie w kierunku bardziej umiarkowanej i powściągliwej.
2. Rezygnując ze stanowiska premiera, Kaja Kallas pozostawia Partię Reform (RE)[1], którą kierowała, z niestabilnym poparciem społecznym, a państwo – w słabej kondycji gospodarczej („Komentarze IEŚ” nr 878). Od wyborów parlamentarnych w marcu 2023 r., kiedy RE uzyskała poparcie na poziomie 30%, jej pozycja systematycznie spada, a obecnie wynosi jedynie 18% (badania Norstat z czerwca 2024 r.). Na porażkę wizerunkową partii wpłynęły się m.in.:
 - decyzja rządu o podniesieniu podatków, w tym o wprowadzeniu podatku samochodowego, wywołała niezadowolenie społeczne, szczególnie po podpisaniu umowy koalicyjnej między RE, Partią Socjaldemokratyczną (SDE) i partią Estonia 200, w której znalazł się zapis o potrzebie podniesienia podatków oraz o rezygnacji z niektórych ulg socjalnych;
 - ujawnienie w sierpniu 2023 r. faktu, że firma Stark Logistics, której udziały należały do Arvo Hallika, męża Kai Kallas, nadal świadczy usługi transportowo-logistyczne w Rosji. Choć Hallikowi nie udowodniono złamania prawa, a estońskie służby bezpieczeństwa KAPO nie stwierdziły naruszenia sankcji, to opinia publiczna oskarżyła Kallas o niemoralną postawę i domagała się jej dymisji (w grudniu 2023 r. niemal ¾ ankietowanych wyraziło taką opinię). Premier tłumaczyła, że nie była świadoma działalności gospodarczej swojego męża, a Hallik ostatecznie sprzedał udziały w firmie, ale mimo tego cała sytuacja negatywnie odbiła się na wizerunku premier oraz jej partii.
3. Kandydat na premiera, a obecny minister klimatu Kristen Michal jest ekonomistą i prawnikiem, wieloletnim parlamentarzystą i doświadczonym politykiem. W latach 2011-2012 pełnił funkcję ministra sprawiedliwości, w latach 2015-2016 – ministra gospodarki i infrastruktury. Jego priorytetami na stanowisku premiera Estonii będą:

¹ Funkcja przewodniczącego partii ma być powierzona Kristenowi Michalowi.

- rozwój gospodarczy – wspieranie konkurencyjności Estonii, osiągnięcie zrównoważonego budżetu oraz zmniejszenie deficytu;
- wzmocnienie bezpieczeństwa oraz zwiększenie wydatków na obronę;
- zintensyfikowanie działań rządu w obszarze innych polityk sektorowych – w ostatnim czasie Kai Kallas zarzucono większą aktywność międzynarodową kosztem polityki krajowej.

Kristen Michal jest postrzegany jako polityk spokojny, cierpliwy, o dużych kompetencjach organizacyjnych i komunikacyjnych. Przewiduje się, że jako premier zapewni stabilność rządu oraz rozwój gospodarczy kraju. Oczekuje się również, że skupi się na polityce krajowej, a politykę zagraniczną pozostawi w gestii ministra spraw zagranicznych i prezydenta.

4. Obecnie trwają rozmowy między RE, SDE i Estonia 200 na temat utworzenia nowego rządu. Przyszli koalicjanci zapowiadają ograniczenie deficytu poprzez cięcia budżetowe (z wyłączeniem obszaru edukacji, obrony i polityki bezpieczeństwa wewnętrznego), a także zwiększenie wsparcia socjalnego, kontynuację projektów infrastruktury granicznej oraz zapobieganie zagrożeniom hybrydowym. Realizacja tych celów z pewnością będzie wymagała również podwyższenia podatków.
5. Mimo że poparcie dla Kai Kallas w kraju od kilku miesięcy sukcesywnie spada, jej pozycja międzynarodowa od lat utrzymuje się na wysokim poziomie, co jest zasługą jej konsekwentnej postawy wobec Rosji oraz wsparcia dla Ukrainy. O jej znaczącej roli w polityce zagranicznej świadczy to, że:
 - w 2022 r. portal Politico uznał ją za jedną z najbardziej wpływowych polityków w Europie;
 - w 2022 r. i w 2023 r. uznano ją za najbardziej wpływową osobę w Estonii;
 - znalazła się na liście osób poszukiwanych przez Rosję, opublikowanej przez niezależny portal Mediazona w lutym 2024 r. („Komentarze” IEŚ nr 1058).